

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Euroalueen talouspolitiikka 2017”

(lisälausunto)

(2018/C 081/31)

Esittelijä: **Petr ZAHDRANÍK**

Toinen esittelijä: **Javier DOZ ORRIT**

Komitean täysistunnon päätös	27.4.2017
Oikeusperusta	työjärjestyksen 29 artiklan täytäntöönpanomääräysten A kohta
Vastaava erityisjaosto	”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteiskuvuus”
Hyväksyminen erityisjaostossa	5.10.2017
Hyväksyminen täysistunnossa	19.10.2017
Täysistunnon nro	529
Äänestystulos	158/4/6
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestä)	

Johdanto

Tämä lausunto on yksi neljästä, laajemman paketin muodostavasta ETSK:n lausunnosta, jotka käsittelevät Euroopan talouden tulevaisuutta (Talous- ja rahaliiton syventäminen, Euroalueen talouspolitiikka, Pääomamarkkinaunioni ja EU:n rahoituksen tulevaisuus)⁽¹⁾. Paketti asemoituu Euroopan komission äskettäin valkoisella kirjallaan Euroopan tulevaisuudesta käynnistämään prosessiin, ja siinä otetaan huomioon puheenjohtaja Junckerin puhe unionin tilasta vuonna 2017. Lausuntopaketti on linjassa ETSK:n Euroopan tulevaisuudesta antaman päätöslauselman⁽²⁾ ja komitean aiempien, talous- ja rahaliiton loppuunsaattamista käsittelevien lausuntojen⁽³⁾ kanssa. Niinpä siinä tähdennetään, että unionin hallinnointiin tarvitaan yhteinen tietoisuus päämäärästä, joka ulottuu paljon teknisiä toimintamalleja ja toimenpiteitä edemmäs: ennen kaikkea on kyse poliittisesta tahdosta ja yhteisestä näkemyksestä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Nämä päätelmät ja suositukset on laadittu täydentämään asiakokonaisuuteen ECO/423 kuuluvaa lausuntoa, johon tässä lausunnossa yhdytään täysin ja johon tämä lausunto perustuu. Ne myös noudattelevat kolmea muuta Euroopan talouden tulevaisuudesta valmisteltavaa lausuntoa, jotka mainitaan johdannossa.

1.2 ETSK suhtautuu myönteisesti edistykseen, jota on saavutettu euroalueen talouspolitiikan kehittämisen alalla, ja seuraa tiiviisti kehitykseen vaikuttavia oloja. Se pitää erityisen tärkeinä olosuhteita, joiden vuoksi euroalueen toimintaympäristö on sidoksissa finanssipoliittisiin näkökulmiin ja sen institutionaalisen kehityksen vahvistamiseen.

1.3 ETSK pitää oleellisena, että euroalueella noudatetaan tasapainoista talouspolitiikkayhdistelmää, jonka raha-, finanssi- ja rakennepoliittiset osa-alueet ovat asianmukaisesti sidoksissa toisiinsa. Tämän tekijän merkitys kasvaa, sillä näiden politiikanalojen ennakoitua uudelleen talouden kehityksen mukaisesti.

1.4 ETSK suhtautuu torjuvasti siihen, että Eurooppa-neuvosto on hylännyt positiivisen finanssipolitiikan virityksen, ja kehottaa sitä harkitsemaan asiaa uudelleen. Etenkin Euroopan keskuspankin uumoiltu irtautuminen määrällisen keventämisen politiikasta vahvistaa perusteita ottaa käyttöön positiivinen finanssipolitiikan viritys (positive fiscal stance). Samaan aikaan ETSK toteaa, että positiivisen finanssipolitiikan virityksen soveltamisala on kohdistettava asianmukaisesti siten, että ei kasvateta jo ennestään suuria julkisia velkoja ja että otetaan kohteeksi alat, jotka tuottavat selvää pitkän aikavälin hyötyä.

⁽¹⁾ Paketti käsittää seuraavat ETSK:n lausunnot: Euroalueen talouspolitiikka (2017) (lisälausunto), Pääomamarkkinaunioni: väliarviointi (katso tämän virallisen lehden sivu 117), Talous- ja rahaliiton syventäminen vuoteen 2025 mennessä (katso tämän virallisen lehden sivu 124) ja EU:n rahoitus vuoteen 2025 mennessä (katso tämän virallisen lehden sivu 131).

⁽²⁾ ETSK:n päätöslauselma EUVL C 345, 13.10.2017, s. 11.

⁽³⁾ EUVL C 451, 16.12.2014, s. 10, ja EUVL C 332, 8.10.2015, s. 8.

1.5 ETSK panee merkille euroalueen taloudellisen tilan kohentumisen ja suosittaa, että tämän kehityksen ylläpitämiseksi ja voimistamiseksi toteutetaan ratkaisevia toimia investointeihin kannustamisen sekä tuottavuuden ja laadukkaiden työpaikkojen lisäämiseen tähtäävien rakenneuudistusten alalla. Rakenneuudistusten toteuttaminen olisi kytkettävä nykyistä tiiviimmin eurooppalaiseen ohjausjaksoon. ETSK suosittaa lisäksi, että rakenneuudistusten tarvetta tarkasteltaisiin euroalueen tai koko EU:n tasolla eikä ainoastaan eri jäsenvaltioissa toteutettavien yksittäisten rakenteellisten toimenpiteiden kannalta.

1.6 ETSK kannattaa painokkaasti yhteenkuuluvuuden lisäämistä euroalueella siten, että tiivistetään talous- ja finanssipolitiikan koordinoitua ja parannetaan rahoituksen välitystä saattamalla rahoitusunioni valmiiksi ja varmistamalla euroalueen suurempi vaikutusvalta maailmantaloudessa. Jotta näihin haasteisiin voidaan vastata, ETSK suosittaa euroalueen institutionaalisen kehityksen vastaavaa lujittamista.

1.7 ETSK katsoo, että euro on koko EU:n valuutta ja että EU:n kohentuvan taloudellisen tilanteen myötä pitäisi olla mahdollista jälleen laajentaa euroaluetta. Tämän odotetaan vaikuttavan myönteisesti sekä nykyiseen euroalueeseen että sen uusiin jäseniin.

1.8 ETSK toteaa, että brexitin sekä Yhdysvaltain nykyisen hallinnon arvaamattomuuden vuoksi on myös syytä kiinnittää asianmukaista huomiota poliittisiin ja taloudellisiin tapahtumiin maailmanlaajuisesti.

1.9 ETSK on tietoinen siitä, että euroalueen toimintaa voidaan parantaa nykyisten sääntöjen puitteissa tietyiltä osin (ennen kaikkea rakenteelliset toimet) mutta eräät perustavammat kysymykset (esimerkiksi euroalueen institutionaalisen kehityksen parantaminen tai uusien finanssipolitiikan välineiden käyttöönotto) edellyttävät uusia sääntöjä.

1.10 ETSK korostaa tulossa oleviin vuoden 2018 talouspoliittisiin suosituksiin liittyen tarvetta käynnistää keskustelu

— finanssivakausionin perustamisesta

— euroalueeseen liittyviä velvoitteita koskevan jäsenvaltioiden vastuun (responsibility and ownership) laajentamisesta

— rakenneuudistuksien tarpeesta eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä

— talouspolitiikan koordinoinnin ja ohjauksen yhä pidemmälle menevästä vahvistamisesta

— rahoituksenvälitysjärjestelmän parantamisesta siten, että vahvistetaan pitkäaikaisia reaali-investointeja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti hyödyntäen EIP:n, EIR:n ja ESIR 2.0:n tarjoamia mahdollisuuksia

— euroalueen vaikutusvallan laajentamisesta maailmanlaajuisesti.

1.11 ETSK on tietoinen siitä, että investointitoiminnan lisääntymisen näkymiselle palkkakehityksessä ja työttömyyden vähentymisessä on voimakas tarve. Lisääntyviä investointeja olisi myös kohdennettava lausunnossa kuvattujen epätasapainotilojen korjaamiseen, sillä pitkään jatkuvina ja ratkaisemattomina nämä saattavat jarruttaa pitkän aikavälin kasvua perustavalla tavalla.

1.12 Jotta euroalueen uudistamiselle ja siihen liittyvien rakenneuudistusten toteuttamiselle saataisiin olennaisen tärkeä kansalaisten tuki, tulee vahvistaa myös uudistusten sosiaalista ulottuvuutta ja ottaa euroalueella käyttöön demokraattiset ja avoimet hallintotavat pyrkien näin varmistamaan taloudellinen hyvinvointi ja korkea elintaso.

2. Taustaa

2.1 Euroopan komissio julkaisi osana säännöllisesti toistuvaa eurooppalaista ohjausjaksoa marraskuussa 2016 asiakirjoja, jotka liittyvät neuvoston suositukseen euroalueen talouspolitiikasta, samoin kuin tiedonannon ("Euroalueelle tavoitteeksi positiivinen finanssipolitiikan viritys"). ETSK laati näiden asiakirjojen pohjalta asiakokonaisuuteen ECO/423 kuuluvan lausunnon, joka hyväksyttiin komitean täysistunnossa helmikuussa 2017. Tämän jälkeen EU:n talouspolitiikan kehitys ja eräiden jäsenvaltioiden toteuttamat toimet ovat edistäneet asiaa merkittävästi. Käsillä olevassa lisälausunnossa keskitytään tarkastelemaan tärkeimpiä tähän liittyviä tekijöitä, joita ovat

- ehdotus neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta (maaliskuu 2017)
- kevään talousennuste (toukokuu 2017)
- vuoden 2017 maakohtaisia suosituksia koskeva tiedonanto (toukokuu 2017).

Kyseisellä ajanjaksolla julkaistiin myös Euroopan tulevaisuutta käsittelevä valkoinen kirja ja pohdinta-asiakirjat talous- ja rahaliiton syventämisestä sekä EU:n rahoituksen tulevaisuudesta. Euroopan komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker jatkoi aiheiden käsittelyä syyskuussa 2017 pitämässään puheessa unionin tilasta. On myös ollut havaittavissa selvää kehitystä siinä, miten euroalue on toiminut finanssipoliittisessa mielessä. Tässä lausunnossa otetaan näin ollen huomioon talouden kehitys vuonna 2018 ja ETSK:n ehdotukset, jotka koskevat suosituksia euroalueen talouspolitiikasta vuonna 2018.

2.2 Talouden elpyminen on ollut viime aikoina hieman odotettua nopeampaa, mutta euroalueella tarvitaan vieläkin enemmän investointeja. Niitä voitaisiin edistää sellaisella harkitulla finanssipoliittisella kannustimella, joka ei kasvata julkisia velkoja pitkällä aikavälillä. Kriisin seuraukset ja toteutettu politiikka vaikuttavat edelleen työttömyyteen, köyhyyteen ja eriarvoisuuteen, minkä lisäksi ne aiheuttavat taloudellisia ja sosiaalisia eroja jäsenvaltioiden välillä. Tästä syystä on olennaisen tärkeää edistää kasvunäkymiä lisäämällä investointien tukemista euroalueella yhdessä köyhyyttä ja eriarvoisuutta torjuvan sosiaalipolitiikan kanssa. Euroopan komission keväisen talousennusteen mukaan talouden pysyvän elpymisen kannalta ratkaisevia ovat investoinnit yhdessä palkkojen kehittymisen ja työttömyyden jatkuvan vähenemisen kanssa sekä kotimaisen kysynnän kasvu tämän johdosta.

2.3 On myös parannettava euroalueen yhteenkuuluvuutta. Tätä voidaan edistää saattamalla rahoitusunioni valmiiksi siihen liittyvine odotettuihin myönteisine investointivaikutuksineen, mikä olisi mahdollista nykyisten sääntöjen puitteissa. Talous- ja finanssipoliittisen koordinoinnin vahvistaminen pyrkien euroalueen yhteiseen rahoituskapasiteettiin ja itsenäiseen talusarvioon, sekä euroalueen institutionaalisen rakenteen lujittaminen siten, että mahdollistetaan parempi sisäinen ja ulkoinen edustus ja lisätään alueen yksittäisten jäsenten vastuuta, edellyttävät jo uusia sääntöjä.

2.4 Yhdessä Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valkoisen kirjan skenaariossa pohditaan monen nopeuden Euroopan mahdollisuutta, ja juuri euroalue on yksi mahdollisista merkittävistä jakolinjoista. ETSK on tässä asiassa kuitenkin sillä kannalla, että euro on koko EU:n valuutta. Olisikin toivottavaa luoda kannustimia, jotta maat, jotka eivät ole euroalueen jäseniä, asettavat siihen liittymisen sisäpoliittiseksi painopisteeksi.

2.5 Euroopan komission talven ja kevään ennusteissa keskitytään tarkastelemaan sekä sisäisiin että ulkoisiin kasvuriskeihin liittyvää hyvin epävarmaa tilannetta, joka johtuu kaupallisista, finanssipoliittisista ja geopoliittisista tekijöistä. Komissio esitti kevään ennusteissaan huolenaiheita, jotka liittyvät siihen, että Yhdysvaltojen ja Yhdistyneen kuningaskunnan (brexit) tapahtumat saattavat vaikuttaa kielteisesti (vaatimattomaan) elpymiseen EU:ssa. Presidentti Trumpin hallinnon toiminta on vielä vähemmän ennustettavissa kuin miltä alkuaan vaikutti, ja Saksan ja euroalueen vaihtotaseen jatkuvasti korkea ylijäämä on sille ongelmallinen asia. Tämä saattaa kannustaa Yhdysvaltoja toteuttamaan epäsuotuisia kauppapoliittisia toimia, jotka vaikuttavat haitallisesti EU:hun ja euroalueeseen. Brexitillä on myös vaikea tulkita: neuvottelujen alkamisen pitkittyminen ei anna aihetta odottaa suuria lopputulokselta, ja kesäkuun vaalitulos todennäköisesti monimutkaistaa ja viivästyttää neuvotteluja.

2.6 Euroopan komission uusimman keväisen talousennusteen perusteella sen suositus ja ETSK:n lausunto (ECO/423), joissa kannatettiin positiivista finanssipolitiikan viritystä koko euroalueelle vuonna 2017, olivat oikeansuuntaisia. Neuvosto hylkäsi tämän ajatuksen 10. maaliskuuta 2017 antamassaan suosituksessa. ETSK ei yhdy Eurooppa-neuvoston päätökseen ja katsoo, että sen jälkeen ilmenneet riskit ja komission kevään ennusteet vahvistavat, että budjettipolitiikassa on tarkoituksenmukaista ylläpitää positiivista finanssipolitiikan viritystä.

3. Yleistä

3.1 EMUn merkitystä Euroopan yhdentymisen keskeisenä painopisteenä korostettiin Rooman sopimusten allekirjoittamisen 60. vuosipäivää juhlistettaessa ja sitä seuranneissa keskusteluissa unionin tulevaisuudesta. Samalla todettiin, että jäljellä olevista ja toistaiseksi ratkaisemattomista ongelmista huolimatta olisi väärin omaksua liian puolustelevaa sävyä euroalueeseen liittyvissä asioissa. Sen sijaan olisi parempi suhtautua kunnianhimoisemmin euroalueen tulevaisuuteen ja pyrkiä siihen, että sen potentiaalinen paremmaksi hyödyntämiseksi ryhdytään konkreettisiin toimiin. ETSK kannattaa tätä näkemystä.

3.2 Asiakokonaisuuteen ECO/423 kuuluvassa lausunnossa korostetaan EU:n talouden hyvinvoinnista ja sen tuottamien tulojen ja varallisuuden oikeudenmukaisesta jaosta puheen ollen, että tasapainoisen talouspolitiikkayhdistelmän tulee sisältää raha-, finanssi- ja rakennepoliittisia välineitä sekä toimia, joilla parannetaan rahoitusmarkkinoiden toimivuutta ja tehokkuutta. Yhdistelmään tulee kuulua myös asianmukaista sääntelyä, jolla estetään rahoituslaitoksia toimimasta vastuuttoman riskialttiisti. ETSK on vakuuttunut siitä, että viime kuukausien tapahtumat ovat monin tavoin lisänneet tämän seikan merkitystä.

3.3 ETSK antaa täyden tukensa talous- ja rahaliiton valmiiksi saattamiselle ja syventämiselle vuoteen 2025 mennessä. Lausunto on tässä mielessä linjassa muiden samaan pakettiin kuuluvien, Euroopan talouden tulevaisuutta käsittelevien ETSK:n lausuntojen kanssa, jotka mainitaan johdannossa. ETSK katsoo, että erityistä huomiota tulee kiinnittää seuraaviin seikkoihin:

3.3.1 Finanssi-, talous- ja rakennepoliittikkoja ja niiden koordinoitua tulee edelleen vahvistaa, jotta saadaan aikaan tehokas näiden politiikkojen yhdistelmä myös vahvan (euroaluetta varten varatun) budjettikohdan toteuttamiseksi EU:n talousarvion puitteissa. Pohdinta-asiakirjassa talous- ja rahaliiton syventämisestä käytetään ensimmäistä kertaa näin korkealla poliittisella tasolla termiä ”finanssivakausioni”. Homogeenisessä raha- ja talouspoliittisessa ympäristössä ja toimivilla sisämarkkinoilla finanssivakausioniin sisältyisi myös yhteinen tai tiiviisti koordinoitu (sekä veroja että menoja koskeva) finanssipolitiikka, jolla tuetaan oikeudenmukaista verotusta sekä järjestelmällistä ja tehokasta veronkierron ja veropetosten torjuntaa.

3.3.2 Kun EU:n talouden ohjausta ja hallintaa – etenkin eurooppalaista ohjausjaksoa – tarkastellaan kokonaisvaltaisesti, yhtenä keskeisenä edellytyksenä euroalueen toimintaympäristön parantamiselle on yksittäisten toimijoiden vastuu: jäsenvaltiokohtaista vastuuta ja jäsenvaltiokohtaisia velvoitteita olisi ylläpidettävä tai jopa laajennettava kaikissa nykyisissä talouden ohjauksen ja hallinnan mekanismeissa, mukaan lukien objektiivinen seuranta, kaikkien ennaltaehkäisevien ja korjaavien toimenpiteiden soveltaminen ja lopuksi tarvittaessa seuraamukset.

3.3.3 Tuottavuuskomiteat (productivity boards) ovat suositeltavia ja asianmukaisia välineitä, jotka perustuvat kaikkien asiaankuuluvien työmarkkinaosapuolten aktiiviseen osallistumiseen. Ne voivat auttaa panemaan täytäntöön rakenneuudistuksia, jotka parantavat yksittäisten jäsenvaltioiden taloudellisia valmiuksia mutta myös edistävät merkittävästi koko sisämarkkinoiden toimivuutta ja homogeenisuutta poistamalla tietyt sääntelyesteet vaikuttamatta kuitenkaan vakiintuneisiin sosiaalisiin ja työtekijöiden oikeuksiin.

3.3.4 Rahoituksen välitystä tulee tehostaa huomattavasti hyödyntämällä rahoitusmarkkinatoimijoiden koko kirjoa pankkiunionin ja pääomamarkkinaunionin ajatuksen mukaisesti. Reaali-investoinnit olisi asetettava rahoituksen välityksen tehostamisen tärkeimmäksi painopisteeksi virtuaalisen rahoitusalan volyymin laajentamisen sijaan.

3.3.5 Myös talous- ja rahaliiton ulkoisella edustuksella on maailmantaloudessa tapahtuvat muutokset huomioon ottaen suuri merkitys sen varmistamiseksi, että liitto on vahva ja sitä kunnioitetaan. On keskeisen tärkeää, että sen lisäksi, että jäsenvaltiot sopivat toimintalinjoista maailmanlaajuisen kumppaniensa suhteen EU:n toimiessa yhtenäisenä rintamana, luodaan tarkoituksenmukainen institutionaalinen rakenne, joka soveltuu tällaisten yhteisten intressien ajamiseen maailmanlaajuisessa yhteydessä ⁽⁴⁾.

3.3.6 Lisäksi nykyisen euroalueen laajentamista koskeva mahdollisuus olisi pitänyt ottaa huomioon asianmukaisissa tapauksissa. Joidenkin maiden, erityisesti Keski- ja Itä-Euroopan maiden, taloudellinen suorituskyky on indikaattorien mukaan hyvin positiivista, ja maita on arvioitu hyvin myönteiseen sävyyn eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Ne voisivat kaikesta päätellen edistää euroalueen toimivuutta ja lisätä sen painoarvoa EU:ssa.

3.3.7 Lisäksi kansalaisten tuki uudelle EMU-hankkeelle edellyttää, että luodaan välineitä, joilla varmistetaan, että talouden ohjausta ja hallintaa koskevat päätökset ovat demokraattisia ja että sisämarkkinoita täydennetään vahvalla sosiaalisella pilarilla.

3.4 ETSK katsoo, että euroalueen toiminnan kannalta on varsin keskeistä edistää investointien lisäämistä sekä toteuttaa ja panna täytäntöön rakenneuudistuksia, joita olisi voitu edistää vielä tarmokkaammin eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä, erityisesti sisämarkkinakehitys huomioon ottaen. EIP:n, EIR:n ja ESIR:n rahoittamat investoinnit ovat tuottaneet myönteisiä tuloksia, kuten tarvittavia alueellisia hankkeita. Niiden määrä ei kuitenkaan vielä riitä korjaamaan investointivajeita, joita syntyy erityisesti kriisi-aikoina. Näillä välineillä olisi autettava luomaan riittävän vankka järjestelmä, jossa on mahdollista yhdistellä julkisia ja yksityisiä rahoituslähteitä. Vakaas- ja kasvusopimuksen hallinnoitua joustavuutta

⁽⁴⁾ Lisätietoja on esimerkiksi lausunnossa EUVL C 177, 18.5.2016, s. 16.

olisi käytettävä tässä tarkoituksessa, jotta voidaan hyödyntää kultaista sääntöä, jonka mukaan investointien ja niihin liittyvien juoksevien menojen tulee olla sellaisia, että niistä saadaan tulevaisuudessa hyötyä ja tuloksia. Rakenneuudistuksien painopiste olisi selkeästi siirrettävä yksittäisistä jäsenvaltioista koko sisämarkkinoiden toimivuuteen.

3.4.1 Rakenneuudistuksien tavoitteeksi olisi asetettava ennen kaikkea nykyisten epätasapainotilojen oikaiseminen ja pitkän aikavälin kehitykselle suotuisien olojen luominen kestävää kehitystä koskevien YK:n tavoitteiden mukaisesti. Epätasapainotiloista voidaan mainita esimerkkeinä kasvavat erot EU:n ja yksittäisten jäsenvaltioiden sisällä. Rakenneuudistuksien seurauksena olisi hyväksyttävä toimia, joissa otetaan huomioon yleiseurooppalainen asiayhteys pelkäästään yksittäisten jäsenvaltioiden osittaisten tarpeiden sijaan.

3.4.2 EU:n puitteissa uudistuksia olisi paitsi kohdennettava maiden sisäisille poliittisille painopistealoille myös tarkasteltava koko EU:n kannalta: sellaisten strategisten hankkeiden kannalta, joilla pystytään tuottamaan vankkaa unionitason lisäarvoa.

3.4.3 Rakenneuudistusten yhteydessä olisi myös edistettävä laadukkaiden työpaikkojen luomista ja painotettava asianmukaisia palkkatasoja ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden täysimääräistä noudattamista.

3.4.4 Tarvitaan vielä lukuisia uudistuksia sääntelyn parantamiseksi siten, että se on omiaan edistämään yritysten kehitystä ja varmistamaan kansalaisten asianmukaisen suojelun. Esimerkkejä sääntelyaloista, joilla voidaan toteuttaa rakenneuudistuksia, ovat yritystoiminnan aloittaminen, rakennusluvat, luotonsaanti, verojen maksaminen, rajatylittävä kauppa, kiinteistöjen rekisteröinti ja veropolitiikan yhteensovittaminen. Näiden alojen uudistuksilla voidaan edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja rajoittaa samalla haitallista kilpailua sisämarkkinoilla. Yleinen/poliittinen ilmapiiri (julkisen sektorin tehokkuus ja integriteetti, hankkeen elinkaaren yli ulottuva varmuus ja vakaus) on myös tärkeässä asemassa. Lisäksi uudistusten julkisen hyväksynnän varmistamiseksi olisi otettava huomioon niiden täytäntöönpanon taustalla olevan prosessin monimutkaisuus sekä se, että niiden makrotaloudellinen lopputulos riippuu lukuisten monisyisten mikrotason prosessien onnistumisesta. Näiden yhteyksien selvittäminen on tärkeä ennakoedellytys sille, että uudistukset saavat suuren yleisön tuen. Tuki edellyttää, että välineistä, joilla on tarkoitus edistää euroalueen tulevaa toimintaa, päätetään legitimiä, demokraattisesti ja pyrkien asianmukaiseen tasapainoon talouspilarin ja sosiaalisen pilarin välillä.

3.4.5 Rakenneuudistusten tarve, eurooppalainen ohjausjakso, ERI-rahastojen (tai yleisemmin EU:n talousarvion) monivuotinen täytäntöönpanokehys sekä kehittyneempi ja tehokkaampi euroalue on mahdollista kytkeä toisiinsa nykyistä vahvemmin. Rakenneuudistusten ja EU:n talousarvion välisen yhteyden vahvistaminen lähentymisen edistämiseksi keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä on tiiviisti sidoksissa siihen ennakoituun kehitykseen, että Euroopan keskuspankki supistaa määrällisen keventämisen politiikkaa, kun kiristetty rahapolitiikka avaa laajempia mahdollisuuksia hyödyntää finanssipoliittisia rahoitusvirtoja.

3.5 Samalla tarvitaan uusia toimia elinolojen ja sosiaalisten olojen sekä palkkojen ylöspäin tapahtuvan lähentymisen tukemiseksi jäsenvaltioiden sisällä ja niiden välillä. Tämä on vähimmäisvaatimus, jotta luottamus EU:ta kohtaan voi kasvaa ja voidaan varmistaa Euroopan tulevaisuus. Lähentymistä olisi tuettava Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarilla.

3.5.1 Edellä todetun perusteella tarvitaan politiikkaa, jolla vahvistetaan kotimaista kysyntää EU:ssa ja yleisesti euroalueella, erityisesti maissa, joiden vaihtotaseen tai kauppataaseen ylijäämä on suuri, jotta saadaan palautettua tasapaino euroalueella ja muuhun maailmaan nähden.

3.5.2 EU:n jäsenvaltioiden ei pitäisi pohjata kilpailukykystrategioitaan oletukseen pitkään jatkuvasta matalasta palkkatasosta. Tehokkaan talouspolitiikkayhdistelmän olisi johdettava infrastruktuuri-investointien piristymiseen, ja yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen, tutkimukseen ja osaamiseen käytettävien varojen kasvun olisi näytävä tuottavuuden parantumisena sekä palkkojen ja tulojen nousuna. Tässä yhteydessä on huomioitava samanaikaisesti sekä elämäntyyliä että urakehitys ja elinkustannusten muutokset. ETSK ottaa kuitenkin huomioon eri jäsenvaltioiden tilanteiden erilaisuuden ja niiden ensisijaisen vastuun tilanteensa ratkaisemisesta nykyaikaisten kollektiivisten neuvottelumenettelyjen avulla.

3.5.3 Useiden euroalueen maiden työmarkkinatilanne viittaa siihen, että euroalueella toteuttamista odottavat rakenneuudistukset olisi keskitetävä vastentahtoisien tilapäisen osa-aikatyön suuren määrän vähentämiseen, mataliin palkkoihin sekä laadukkaiden työpaikkojen edistämiseen korkeamman koulutus- ja osaamistason työvoimaa silmällä pitäen. Uudentyyppisen työelämäuudistuksen pohjana olisi oltava asianmukaisen työmarkkinavuoropuhelun ja kollektiivisten neuvottelujen käyminen riippumattomien työmarkkinaosapuolten kanssa. Tämä parantaisi sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja lisäisi myös talouden tuottavuutta.

3.6 Erityistoimia, jotka liittyvät rakenneuudistuksien toteuttamiseen ja talous- ja finanssipolitiikan koordinoitujen tiivistämiseen, voidaan toteuttaa nykyisten sääntöjen puitteissa, ja niitä voidaan vahvistaa entisestään seuraavaan, vuoden 2020 jälkeiseen monivuotiseen rahoituskehykseen mennessä. Toisaalta euroalueen vahvistaminen entisestään yhteisellä talousarviopolitiikalla tai lisäämällä euroalueen vaikutusvaltaa maailmanlaajuisesti edellyttää täysin uusien sääntöjen laatimista.

4. Erityistä

4.1 ETSK kehottaa tässä lausunnossa mainituista syistä Euroopan komissiota ja neuvostoa sisällyttämään asianmukaisen positiivisen finanssipolitiikan virityksen suositukseen euroalueen talouspolitiikasta vuodeksi 2018. Tämä ehdotus on erityisen tärkeä sitä ajatellen, että on varmistettava asianmukainen ja kestäväpohjainen talouden kasvu sekä toimiva talous- ja rahapolitiikkojen yhdistelmä, sillä niiden elvyttävää luonnetta ei voida ylläpitää loputtomiin.

4.2 ETSK katsoo, että pantaessa täytäntöön Euroopan investointiohjelmaa, jota komitea kannattaa, painopisteen olisi oltava hankkeissa, joiden yhteydessä kunnioitetaan kestävä kehityksen tavoitteita ja otetaan huomioon sosiaalinen vastuu ja ympäristövastuu.

4.3 ETSK on vakuuttunut siitä, että EU:n talouspoliittiseen malliin liittyvien viime kuukausien tapahtumien yhteydessä on käynyt hyvin selväksi, että euroalueen muodostamaan alustaan perustuvaan finanssivakausunioniin johtava lähestymistapa saa entistä enemmän poliittista tukea. ETSK suositaa tämän tilanteen hyvin huolellista seuraamista ja on täysin valmis yhtymään finanssipoliittisen painotuksen vahvistamiseen, jota euroalueen toimintaympäristön yhtenäistämisen edellyttää. On myös ratkaisevan tärkeää tarkkailla sitä, miten tämä kehitys ilmenee institutionaalisten rakenteiden ja järjestelmien mahdollisissa muutoksissa.

4.4 ETSK on yhä vakuuttunut siitä, että aikana, jolloin talous- ja rahaliiton syventäminen on jälleen ensisijainen painopiste, on hyvin tärkeää olla aliarvioimatta prosesseja, jotka liittyvät tehokkaampiin ja paremmin toimiviin sisämarkkinoihin. Tehokkaat ja toimivat sisämarkkinat ovat perusedellytys, jota ilman ei voida edes ajatella EMUn syventämistä. EMU voi täyttää siihen liittyvät hyötyodotukset ainoastaan, jos sisämarkkinoiden avaamista ja vapauttamista jatketaan myös vastaisuudessa, sisämarkkinoiden yhtenäisyyttä vahvistetaan ja näkyvät ja piilossa olevat kansalliset suojamuurit poistetaan.

4.5 ETSK kannattaa näkemystä, jonka mukaan syvennetyn EMUn toimintaympäristön on myös sovittava yhteen rahoituksen välitystä koskevan prosessin kanssa. Pankkiunioni ja pääomamarkkinaunioni ovat rahoitusunionin keskeisiä tekijöitä. Pankkiunioni koskee pääasiallisesti pankkialan vakaata ja ennakoitavissa olevaa toimintaa. Sitä on myös tuettava tarkoituksenmukaisin rahoitusvaroin, jotta se voi käsitellä hallitusti pankkien mahdollisia kaatumisia. Pääomamarkkinaunionilla taas tarkoitetaan rahoituksen kohdentumismahdollisuuksien laajentamista, ja se on vasta varhaisessa kehitysvaiheessa. Rahoitusvälityksen toimivuuden parantamisessa olisi puolestaan painotettava enemmän reaali-investointipuolta.

4.6 EU:n tulevaisuus on riippuvainen myös unionin yhdentymisen ja globaalin painoarvon vahvistamisesta. Tämä on etenkin nykypäivänä yksi harvoista keskeisistä painopisteistä ja kaikkien EU-maiden yhteisen edun mukaista. Tavoitteen saavuttamista voisivat edistää EU:n yhteisen edustuksen vahvistaminen kansainvälisissä yhteyksissä sekä esimerkiksi seuraavien yhteisten arvojen, periaatteiden ja toimintalinjojen edistäminen ja kunnioittaminen kansainvälisellä tasolla: poliittinen ja taloudellinen vapaus ja tasa-arvoisuus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, vapaan liiketoiminnan arvo kaupan ja investointien alalla, edellytysten luominen oikeudenmukaiselle ja avoimelle kilpailuympäristölle sekä laittomien ja rikollisten liiketoimintakäytäntöjen (kuten verojärjestelmien tai julkisten hankintamenettelyjen väärinkäyttö) poistaminen. Lisäksi on ehdottoman tärkeää varmistaa sosiaalisten oikeuksien ja kansalaisten oikeuksien sekä ympäristöä koskevien perusvaatimuksien kunnioittaminen.

Bryssel 19. lokakuuta 2017.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*